

Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Deres ref.: 16/1857

Oslo, 1. september 2016

Høring – forslag til ny åndsverklov

GramArt er landets største interesseorganisasjon for artister, med rundt 3000 medlemmer over hele landet. Vårt formål er å ivareta utøvende artisters rettigheter og økonomiske interesser. GramArt snakker artistenes sak og jobber for at artistene skal ha best mulig vilkår. GramArt tilrettelegger, veileder, inspirerer og påvirker til det beste for norske artistenes i alle relevante fora. GramArt er den naturlige støttespilleren for både etablerte og uetablerte populærartister.

Vi viser til høring om forslag til ny åndsverklov. Artistorganisasjonen GramArt ønsker med dette å kommentere Kulturdepartementets forslag.

GramArt setter stor pris på at departementet så tydelig uttrykker en målsetting om å styrke rettighetene til skapende og utøvende kunstnere, slik at disse i større grad kan leve av sin virksomhet. Forslaget bidrar også til en nødvendig styrking av skapende og utøvende kunstners posisjon i avtaleforhold overfor produsenter, utgivere og andre.

Vi hilser også velkommen de foreslåtte forenklingene av lovens oppbygning og innhold, som vil gjøre det enklere for brukerne å forstå og etterleve opphavsretten. Vi vil i det følgende kommentere de deler av departementets forslag som er av særlig betydning for GramArts medlemmer.

Overordnede merknader

Det er et viktig mål med den nye loven at den bidrar til å styrke rettighetene til skapende og utøvende kunstnere. For GramArt er det viktig med et lovverk som sikrer en rimelig balanse mellom rettighetshavernes og brukernes interesser. Vi ser rom for ytterligere forbedring for å gjenopprette balansen til fordel for rettighetshaverne og styrke skapende- og utøvende kunstners stilling.

GramArt er i all hovedsak tilfreds med departementets endringer når det gjelder reglens innhold, språk og struktur. Forslaget til ny lov oppfyller i stor grad målet om å klargjøre og forenkle reglene for bruk av åndsverk. Den nye strukturen virker mer oversiktlig, og begrepsoppdateringer er med på å modernisere språket i loven.

Hovedpunkter i GramArts høringssvar:

1. Begreper, herunder utøverbegrepet
2. Strømming av innhold fra ulovlig kilde
3. Ideelle rettigheter
4. Fremføringsbegrepet – og særlig om «on demand radio»
5. Avtalelisens
6. Spesialitetsprinsippet
7. Rimelig vederlag
8. Lempningsregel for avtaler om overdragelse av opphavsrett
9. Tilbakekall av rettigheter ved manglende utnyttelse
10. Avregning og kontroll
11. Erstatning og straff

1. Begreper, herunder utøverbegrepet

GramArt setter pris på at departementet slutter seg til en forståelse for at musikalske ledere kan omfattes av utøverbegrepet, dersom vedkommende har bidratt på innspillingen på en måte som kan betegnes som utøverprestasjon. Det har alltid vært viktig for oss å sikre en sjangerlikestilling mellom dirigenter og andre musikalske ledere. Vi er glade for departementets støtte på dette.

Vi er positive til departementets forslag om å innføre det kjønnsnøytrale begrepet *opphaver* i åndsverkloven. Vi er også enige i departementets forslag om å erstatte «tilvirker» med «produsent», da «produsent» er det som benyttes i dagligtale i dag. Videre er vi positive til at *offentlig overføring* innføres som egen kategori under tilgjengeliggjøringsbegrepet. Dette gir språklig mer mening og samsvarer bedre med EU-retten.

2. Strømming av innhold fra ulovlig kilde

GramArt støtter departementets forslag til en klar bestemmelse om strømming av vernet innhold fra ulovlig kilde. En slik regel er etter vårt syn selvsagt, og harmonerer godt med at åndsverkloven skal gjelde for alle teknologiske plattformer.

Vi er imidlertid skeptisk til at departementet begrenser bestemmelsen til å gjelde innhold som "åpenbart" er ulovlig tilgjengeliggjort, samt at straff og erstatning kun kan ilegges ved forsettlig overtredelser. Vi mener også at brukerne bør pålegges en viss undersøkelsesplikt mht. om innholdet er ulovlig lagt ut.

Listen for overtredelser som rammes, legges etter forslaget så høyt at vi er bekymret for at bestemmelsen vil få begrenset reell verdi. Vi ber derfor om at departementet redegjør noe nærmere for hvordan ansvarsbegrensningene skal forstås. Vi mener også at det er selvsagt at brukeren må ha en undersøkelsesplikt, selv der aktsomhetskravet er forsett. Det bør etter vårt syn fremgå direkte av loven at brukeren skal foreta en aktiv og selvstendig vurdering av den aktuelle siden det strømmes fra. Uten en slik aktivitetsplikt, fremstår departementets forslag som om en bruker nærmest kan velge å ikke forholde seg til hvordan den aktuelle nettsiden fremstår.

3. Ideelle rettigheter

GramArt støtter at begrepet "god skikk" beholdes som vurderingsnorm for det nærmere innholdet i navngivelsesplikten. Det er imidlertid sterkt ønskelig at departementet i proposisjonen byr på enkelte presiserende kommentarer om forståelsen av dette begrepet i tilknytning til nye distribusjonsformer. Dette gjelder særlig ved bruk i strømmetjenester for musikk, så som Tidal og Spotify. Som også påpekt av Norsk Komponistforening og NOPA i deres hørings svar skjer det i dag omfattende krenkelser av skapende og utøvende kunstneres rett til navngivelse i disse strømmetjenestene. Medvirkende musikere og opphavere navngis i svært liten grad.

Det må anses som sikker rett at enhver artist, så vel som komponist og tekstforfatter, skal navngis i tilfeller hvor en innspilling som vedkommende har bidratt til gjøres tilgjengelig gjennom en av disse

strømmetjenestene. I nordisk rettspraksis og juridisk litteratur er det et etablert syn at kravet til god skikk medfører at opphavsmannen skal navngis, med mindre det er urimelig eller tilnærmet umulig å oppfylle kravet.¹ Vår erfaring er at det verken er praktiske, tekniske eller økonomiske forhold som tilsier at ikke navngivelsesplikten respekteres. Dette gjelder både det forhold at rettighetshaver skal navngis, og at navngivelse skal skje *på en måte* som er synlig for brukeren. Den skikk som dels har utviklet seg innen deler av strømmetjenestene er på ingen måte *god skikk*, slik loven krever.

Med henvisning til ovenstående ber vi departementet understreke at retten til navngivelse også gjelder strømmetjenester.

Gramart støtter departementets forslag om å knytte navngivelsesretten til bruk generelt, og ikke bare til såkalt opphavsrettslig relevante handlinger.

Vi vil imidlertid be departementet revurdere forslaget om å fjerne bestemmelsen om at rettighetshaver kan kreve at tilgjengeliggjøring for allmennheten ikke skal skje i hans navn. Det er etter vår oppfatning viktig at retten til ikke å bli navngitt i slike særskilte tilfeller fremgår direkte av loven, og ikke overlates til forhandlinger mellom partene, slik departementets forslag tilsynelatende nå legger opp til.

4. Fremføringsbegrepet – særlig om 'on demand radio'²

Vi har forståelse for at begrepene det her er snakk om til dels er harmonisert gjennom EU-direktiv, og at departementet ikke kan ta stilling til rettslig klassifisering av ulike tjenester i strid med EU-retten. Vi ønsker likevel å påpeke at det foreslåtte skillet mellom tradisjonell- og on demand kringkasting er et kunstig skille basert på teknologi. Vi fastholder derfor at det er lite konsekvent å kategorisere det ene som vederlagsrett og det andre som enerett. On demand-radio utgjør i dag en selvfølgelig del av kringkasternes virksomhet. Der det er samme innhold – i form av redaksjonelt sammensatt programinnhold – som kringkastes tradisjonelt eller on demand, vil argumentasjonen om behov for vederlagsrett grunnet vanskelig klarering være gyldig for begge former. I verste fall vil en ordning med særskilt klarering av on demand-radio kunne bidra til å hemme utviklingen av on demand-radio som plattform. Dette fordi klarerering med flere aktører innebærer en større fare for at man ikke oppnår enighet. Kulturpolitisk vil det også kunne ha en uheldig konsekvens, dersom man på on demand-radio-plattformen ender opp med å kun formidle musikk fra enkelte aktører fordi det ikke lykkes å klarere det samlede verdensrepertoaret.

Med henvisning til ovenstående håper vi departementet vil revurdere sitt syn på saken. I det minste ber vi om at departementet inntar en aktiv rolle i påvirkningen av EU-retten, for å tydeliggjøre behovet for endringer på området slik at det for fremtiden ikke vil opereres med et slikt skille.

Departementet går langt i å oppfordre til kollektiv avtaleinngåelse for on demand gjennom Gramo. Vi er enige i at dette hadde vært en god løsning, både for utøvere og for NRK og andre brukere. Dette krever imidlertid vilje fra alle rettighetshavere, noe som neppe foreligger per i dag.

Som GramArt tidligere har informert departementet om, har en gjennomgang av en rekke avtaler fra våre medlemmer vist at adgangen til å bruke innspilt musikk i on demand radio i en rekke tilfeller ikke

¹ Ole Andreas Rognstad, Ophavsrett, s. 200, Peter Schønning, Ophavsretsloven, s. 179.

² Med "on demand radio" mener vi i denne sammenheng enhver type interaktiv overføring av radioprogrammer hvor innspilt musikk inngår, hvor brukeren kan velge tid og sted for avspillingen av programmet som sådan.

er overført plateselskapene, men fortsatt er i behold hos artistene. Rettighetsbildet på on demand-området er med andre ord av en slik art at det i seg selv er et argument for at disse rettighetene bør klareres kollektivt av artistenes og plateselskapenes felles organisasjon, Gramo. Det vises også til våre merknader om avtalelisens under punkt 5.

Enn så lenge er det altså ikke noe som tyder på at en kollektiv avtale eller avtalelisens er noe som vil komme på plass med det første. Det er viktig for GramArt at det klargjøres i loven at det ikke er et teknologisk skille, og at den fremføring som naturlig hører inn under tvangslisensen klargjøres i loven. Slik fremføring vil f.eks være samtidig radiokringkasting og forsinket radiokringkasting (der lytter selv velger når programmet lyttes til).

For øvrig stiller vi oss bak departementets vurdering om at innhold som sendes i kringkasters nettspiller, hvor mottaker gis en begrenset adgang til å forsinke avspillingen, inngår i § 45 b (ny § 3-6) og således underlegges vederlagsretten.

5. Avtalelisens

GramArt er fornøyde med at det har blitt innført en generell avtalelisensbestemmelse. Denne vil forhåpentligvis kunne bidra til avklaring og ro på et felt som har vært konfliktylt de siste årene. Det gjenstår imidlertid å se om hjemmelen vil få noen reell betydning i praksis.

GramArt har ingen særskilte merknader til departementets forslag til ny § 4-36 tredje ledd, hvor kravet til representativitet endres til å gjelde organisasjoner som representerer "et stort antall opphavere". Vi legger til grunn at endringen primært er tenkt som en klargjøring av gjeldende rett.

Vi vil imidlertid benytte anledningen til å knytte en merknad til kravet om at departementet i enkelte tilfeller, for bruk på nærmere angitte områder, kan bestemme at organisasjonen som godkjennes må være en felles organisasjon for de berørte parter (ny § 4-36 tredje ledd siste pkt.). Slik GramArt ser det, vil det i de aller fleste tilfeller være svært viktig å velge en felles organisasjon. Gramo fremstår for oss som det naturlige valget.

6. Spesialitetsprinsippet

GramArt støtter forslaget om å lovfeste spesialitetsprinsippet som bevisbyrderegel. I utgangspunktet mener vi at dette allerede følger av gjeldende rett, både gjennom spesialitetsprinsippet i gjeldende § 39a og de alminnelige bevisregler.

GramArt støtter forslaget om å klargjøre spesialitetsprinsippet innhold. I likhet med mange andre skapende og utøvende kunstnere, opplever GramArts medlemmer ofte å være den svake part i forhandlingene. I mange tilfeller har artistene valget mellom å akseptere ofte dårlige avtale- og honorarvilkår eller å miste muligheten for å inngå avtale. I en slik virkelighet gir spesialitetsprinsippet uvurderlig støtte.

Som i dag bør prinsippet naturlig nok gjelde også utøvende kunstners rettigheter, i tillegg til opphaveres.

Departementet foreslår å begrense spesialitetsprinsippets anvendelse til å gjelde overdragelser fra den originære rettighetshaver. Følgelig vil prinsippet ikke få anvendelse i den grad en erverver av rettigheter overdrar disse videre.

Det er i denne sammenheng to forhold som fremtrer som viktige for GramArt. Det bes om at departementet foretar de nødvendige presiseringene i proposisjonen, da høringsnotatet er taust om disse:

For det første bør det åpenbare presiseres, nemlig at det ikke skjer noen ekstinksjon av den originære rettighetshavers adgang til å anvende spesialitetsprinsippet, selv om rettighetene overdras videre fra erververens side.

For det andre bør det presiseres at spesialitetsprinsippet også bør kunne anvendes av den originære rettighetshaver, dersom denne velger å gjøre direkte krav gjeldende mot senere ledd i ervervskjeden.

Dersom det, mot formodning, skulle være slik at departementet har ment at den originære rettighetshavers adgang til å anvende spesialitetsprinsippet bortfaller ved videreoverdragelser, bryter forslaget med gjeldende rett. I dag beror spørsmålet om hvorvidt prinsippet skal tilgodese også senere rettighetshavere (og dermed indirekte den originære rettighetshaver) på en konkret vurdering³. Forslaget ville i så fall innebære at spesialitetsprinsippets rekkevidde innskrenkes sammenliknet med dagens situasjon. Dette antar vi at ikke har vært meningen.

Det er et sterkt behov for spesialitetsprinsippet som bevisbyrderregel også i senere ledd. Veien fra originær rettighetshaver til selve utnyttelsen av verket går ofte via flere avtaleledd. Et praktisk eksempel er artisten som inngår avtale med plateselskapet, som igjen inngår avtale med distributører, brukere (Tidal, Spotify, iTunes ol.), kringkastere mm. Artistene inngår i mange tilfeller avtaler, vel vitende om at deres rettigheter vil bli overdratt videre før deres prestasjoner finner sine mange utnyttelsesformer. Også i slike tilfeller står artisten som en svak part, som i liten grad har kontroll med hvordan hennes rettigheter avhendes videre. Hensynene bak spesialitetsprinsippet – den originære rettighetshaverens personlige tilknytning til verket og posisjonen som den svake part – gjør seg etter vårt syn gjeldende med like stor kraft i denne sammenheng, om enn på en litt annen måte.

Dersom begrensningen er ment tolket på denne måte, ber vi om at departementet unnlater å avgrense spesialitetsprinsippets anvendelsesområde som foreslått.

Avslutningsvis bes det også om at arvinger stilles i samme posisjon som den originære rettighetshaver. De samme hensyn som gjør seg gjeldende for å beskytte opphavsmenn og utøveres interesser, gjør seg oftest gjeldende for å beskytte samme interesser hos disses arvinger.

7. Rimelig vederlag

GramArt støtter forslaget om innføring av en ufravikelig bestemmelse om rett til rimelig vederlag. En slik regel vil beskytte de originære rettighetshaverne mot urimelige avtaler, f. eks. totaloverdragelser som skjer vederlagsfritt eller til et svært lavt vederlag. En uttrykkelig bestemmelse om rett til rimelig

³ se bl. a. Rognstad s. 345

vederlag fremstår som nødvendig med tanke på den høye terskel som i praksis har vært satt ved sensur av urimelige avtaler under avtalelovens § 36.

Vi stiller imidlertid spørsmål til departementets ønske om at kun forholdene på avtaletidspunktet skal legges til grunn ved vurderingen av hva som skal anses som rimelig vederlag. GramArt går ut fra at retten til rimelig vederlag typisk vil kunne gjøres gjeldende på to stadier, hhv. ved avtaleinngåelse (hvor retten vil sikre at avtalen som inngås fremstår som rimelig på avtaletidspunktet) og på et senere tidspunkt (hvor etterfølgende forhold medfører at det avtalte vederlaget fremstår som urimelig). Departementets forslag fremstår på dette punktet som vanskelig å forstå dersom hensikten er å avhjelpe de sistnevnte tilfellene. GramArt ber departementet utforme bestemmelsen slik at også etterfølgende omstendigheter kan tillegges vekt, i tilfeller der disse medvirker til at det opprinnelig avtalte vederlaget fremstår som urimelig.

Videre ber vi departementet revurdere avgrensningen mot bruk av privat og/eller ideell karakter. Vederlagsvilkår i avtaler med f. eks. undervisningsinstitusjoner eller ideelle foreninger kan senere vise seg urimelige dersom de overdratte rettighetene på et senere tidspunkt utnyttes kommersielt.

GramArt er enige i at retten til rimelig vederlag ikke bør gjelde for erververe av opphavs- eller utøverrettigheter, men med ett unntak: *Arvinger* av rettigheter befinner seg på mange måter i samme situasjon som den originære rettighetshaveren. GramArt kan ikke se tungtveiende hensyn for at ikke disse omfattes av den samme regelen.

Når det gjelder de nærmere kriteriene for hva som skal anses som rimelig vederlag, slutter vi oss i all hovedsak til departementets vurderinger. I lys av den teknologiske utviklingen og fremveksten av strømmetjenester, finner vi grunn til særlig å påpeke de eventuelle avledede pengestrømmer som følger av plateselskapenes salg av rettigheter til strømmeselskaper som Tidal og Spotify. Slike pengestrømmer kan for eksempel være forskudd, garantier eller faste periodebeløp knyttet til avtaleinngåelse, beløp for tilgang til selskapets katalog m.v, jf også punkt 10 under. Dette er inntekter som ikke er knyttet direkte opp mot den enkelte artist, men som det like fullt vil være rimelig at artisten mottar en andel av. Dette er under enhver omstendighet naturlig, hensett til den alminnelige plikten til lojal etterlevelse av avtaler.

For at bestemmelsen om rimelig vederlag skal gi en reell beskyttelse for opphavere og utøvere, tror vi det er behov for innføring av tilhørende tvisteløsningsmekanismer. Kostnadene med å bringe slike spørsmål inn for domstolene vil for mange artister være svært høy. Vi er redd bestemmelsen vil bli lite brukt, dersom man ikke samtidig tilbyr en kostnadseffektiv måte å avgjøre spørsmål om vederlagets størrelse på. Dette har langt på vei vært erfaringen fra Tyskland, som har en tilsvarende ordning som den det legges opp til.

Vi håper derfor departementet på nytt vil se nærmere på mulighet for innføring av særskilte bestemmelser om tvisteløsning for den nye bestemmelsen om rimelig vederlag, slik man har besluttet å gjøre i Nederland.

8. Lempningsregel for avtaler om overdragelse av opphavsrett

GramArt støtter departementets forslag om å henvise til avtalelovens § 36 for å tydeliggjøre at denne får anvendelse på avtaler om overdragelse av opphavsrett.

Som departementet selv påpeker, er terskelen for revisjon/tilsidesettelse av avtale etter denne bestemmelsen høy. Rettspraksis viser at opphaveren står som den svake part, og bare unntaksvis får medhold etter denne bestemmelsen. Vår erfaring er at dette har en "chilling effect" på utnyttelsen av bestemmelsen. Vi ser at en rekke saker hvor GramArt har bistått medlemmer ikke forfølges, av frykt for ikke å vinne frem. GramArt mener derfor at opphaveren har behov for et vern utover avtalelovens § 36, og ber departementet følge utviklingen på området. Eventuelt bør det vurderes innføringen av en utvidet rett til lempning eller reforhandling, på et senere tidspunkt.

9. Tilbakekall av rettigheter ved manglende utnyttelse

GramArt støtter departementets forslag om innføring av en generell bestemmelse om adgang for originære rettighetshavere til å ta tilbake rettigheter hvis de ikke utnyttes av erververen innen en bestemt tid.

Vi ber imidlertid departementet klargjøre at rettigheter som på denne måtes tas tilbake kan utnyttes fritt av rettighetshaver, uten hensyn til eventuelle overdratte rettigheter som blir hos erververen. Som departementet er kjent med, er en rekke avtaler på opphavs- og utøverrettsområdet utformet slik at det overdras rettigheter til flere ulike utnyttelsesformer. I tilfeller hvor kun noen av disse utnyttes, mens andre blir liggende uutnyttet og derfor tas tilbake, kan det oppstå uenighet mellom erverver og originær rettighetshaver hvorvidt de tilbakeførte rettighetene kan utnyttes av sistnevnte. Erverver har i slike tilfeller argumentert med at lojalitetsplikten uansett står i veien for at tilbakeførte rettigheter kan utnyttes, da dette påstås å stå i et konkurranseforhold til erververs egen utnyttelse. For at en bestemmelse slik den som nå foreslås skal få reell betydning, ber GramArt om at det klargjøres at lojalitetsplikten mellom partene ikke er til hinder for at tilbakeførte rettigheter utnyttes. Departementet er indirekte inne på det i sitt notat (pkt. 6.7.3.4 annet avsnitt), men det bør etter vårt syn fremgå klart av lovforarbeidene, eventuelt lovteksten.

Videre tillater vi oss å sette spørsmålsteget ved at tilbakekallsadgangen foreslås begrenset til kun å gjelde tilgjengeliggjøringsretten. En høyst praktisk situasjon er at et plateselskap gjennom avtalen får rett til både å fremstille eksemplarer og å gjøre disse tilgjengelige for allmenheten. Departementets forslag kan på dette punktet (avsnitt 6.7.3.2 første avsnitt i.f.) forstås slik at det kun er tilgjengeliggjøringsretten som kan tilbakekalles, mens erververen vil ha eksemplarframstillingsretten i behold. Dette fremstår for det første som lite rimelig, tatt i betraktning at erververen har misligholdt sin mest sentrale forpliktelse overfor rettighetshaver. For det annet vil en slik situasjon etter omstendighetene sette rettighetshaver i en situasjon hvor erververen hindrer rettighetshaver i å utnytte den tilbakekalte tilgjengeliggjøringsretten med henvisning til at erverver fortsatt har en eksklusiv rett til å fremstille eksemplarer. Det er mulig en slik forståelse ikke er i samsvar med departementets egentlige mening. Uansett ber vi om en tydeliggjøring av at erverver ikke kan hevde en selvstendig rett til eksemplarframstilling når tilgjengeliggjøringsretten er tilbakekalt.

Videre ber vi departementet klargjøre hvorvidt bestemmelsen også skal få anvendelse på avtaler inngått før den nye bestemmelsens ikrafttredelse.

Oppsigelsesfristen (3 + 1 år) fremstår i våre øyne som altfor lang. I Danmark er tilsvarende oppsigelsesfrist 6 måneder. For en artist vil en utsettelse av utgivelse på inntil 4 år (pluss den tid det tar for artisten å få utnyttet rettighetene selv etter det) ofte kunne være ødeleggende for karrieren. I det minste vil innspillingen kunne ha mistet sin aktualitet. Vi kan heller ikke se at gode grunner som taler for at et plateselskap skal ha behov for så lang tid før de forestår utgivelse. Ettersom det i

forslaget gis åpning for å avtale en enda lengre frist, ber vi departementet om å senke den lovgitte fristen. Etter GramArts syn fremstår en regel som i Danmark som rimelig.

10. Avregning og kontroll

Bestemmelsen om avregning og kontroll gir rettighetshaver en praktisk viktig mulighet for å kontrollere og etterprøve sine kontraktspartners avregninger. Det er etter GramArts syn selvsagt at bestemmelsen videreføres. Vi skulle imidlertid gjerne sett at virkeområdet ble utvidet noe. Dette for å møte de utfordringene som foreligger, som til dels har oppstått som følge av nye distribusjonsformer og forretningsmodeller.

Som GramArt har fremhevet i offentligheten kan det eksistere usikkerhet fra artistenes side, knyttet til om disse mottar sine utbetalinger basert på alle inntektene selskapene mottar for utnyttelsen av sine artisters innspillinger. Blant annet kan plateselskapene motta forskudd, garantier eller faste periodebeløp (ofte kalt «breakage»). Det kan også betales for tilgang til selskapenes kataloger og i enkelte tilfeller mottar selskapene også eierandeler i nye tjenester. Slike forhold vil kunne påvirke satsene for utnyttelse. Slike inntekter er ikke knyttet opp mot den enkelte artist. Like fullt bør artisten åpenbart motta en andel av inntektene, samt gis innsyn i de underliggende avtaler mv.

Noen plateselskaper har i den senere tid bekreftet at deres artister faktisk mottar sin andel av alle slike inntekter. For å ha praktisk mulighet til kontroll av disse pengestrømmene, bør artistene også ha innsyn i underliggende avtaler og de økonomiske forholdene avtalt i disse. Uten mulighet for innsyn, vil det være vanskelig å kontrollere riktigheten av påstanden om at artistene mottar sin rettmessige andel.

For å unngå unødige konflikter, ber vi derfor om at departementet presisere at alle inntekter som direkte *eller indirekte* kan knyttes til utøvere og opphavere, skal inngå i avregningsoppgavene og den informasjon som gis til eventuell revisor oppnevnt av opphaveren/utøveren. Dette gjelder også i tilfeller hvor inntekter utbetales til eller via internasjonale avdelinger av artistens hjemlige plateselskap. Eventuell skepsis til slik informasjonsflyt knytter seg, slik vi forstår det, til behovet for å beskytte konkurransesensitiv informasjon og forretningshemmeligheter. Til dette vil vi bemerke at artistene etter vår oppfatning har en åpenbar rett til å få del i all informasjon som vedrører utnyttelsen av deres innspillinger og verk. Videre pekes det på at en revisor vil ha taushetsplikt, for så vidt gjelder forhold som vedkommende blir kjent med under gjennomgangen. En artist vil også normalt være pålagt taushetsplikt gjennom individuelle avtaleklausuler.

Til slutt vil vi også presisere det som er åpenbart for oss, nemlig at slike inntekter må inngå i royalty-vederlaget. I tråd med den foreslåtte bestemmelsen om rett til rimelig vederlag, må det være slik at artistene har krav på at deres vederlag inkluderer en pro-rata-andel av alle inntekter fra digitale tjenester som stammer fra inntjening av opptak og framføring, selv om disse inntektene ikke er tilknyttet spesifikke opptak eller framføringer.

11. Erstatning og straff

Korrigert for nedenstående merknader, støtter GramArt departementets forslag om innføring av ny bestemmelse om erstatning og vederlag, herunder lovfesting av den såkalte vederlagsregelen. Vi imøteser en endring av erstatnings- og vederlagsbestemmelsene som i større grad ivaretar rettighetshavernes behov for kompensasjon, samt vektleggingen av reglens preventive effekt.

Videre støtter vi departementets ønske om å gi klarere rammer for fastsettelsen av vederlag og erstatning. Vår erfaring er at det brukes uforholdsmessig mye tid i krenkelsessaker på å diskutere størrelsen på kompensasjonen, herunder om det skal betales et "krenkelses-påslag". Rettspraksis på området er preget av underrettsavgjørelser som dels går i ulik retning når det gjelder kriterier for den konkrete utmålingen.

Vi stiller oss imidlertid uforstående til at departementet foreslår å gjøre erstatning for ikke-økonomisk skade/oppreisning til et *alternativ* til annen erstatning, og ikke tillegg. Dette bryter med etter gjeldende rett, jf. § 55 første ledd siste pkt. ("...kan retten dessuten tilkjenne ham et pengebeløp som oppreisning..." (vår understr.)). Vi kan ikke se at det verken i høringsnotatet eller for øvrig finnes gode grunner som taler for en endring av det som i dag er gjeldende rett både på opphavsrettsområdet og erstatningsretten for øvrig. Ei heller kan vi se at departementet har kommentert begrunnelsen for en slik endring. Vi ber på denne bakgrunnen om at departementet endrer sitt forslag på dette punktet.

Vi utdyper mer enn gjerne våre synspunkter nærmere hvis det er ønskelig, ta i så fall kontakt med undertegnede.

Med vennlig hilsen

Elin E. Aamodt

Daglig leder

Artistorganisasjonen GramArt